No. 31. 1842.

VLISSINGSCHE COURANT.

Maandag 14 Maart.

De uitgave dezer Courant geschiedt geregeld driemaal per week. De prijs van het abonnement is voor drie maanden f 2,25, en franco per post f 2,50. Men abonneert zich bij alle Boekhandelaren en Postdirecteuren in het Rijk.

Advertentien worden geplaatst a 20 Ct. de regel, uitgezonderd Huwelijks-, Geboorte- en Doodbekendmakingen, waarvan de prijs van 1 tot 6 regels f 1,20 is, en voor elken regel daarboven 20 Ct., behalve 35 Ct. zegelregt voor iedere plaatsing. Brieven franco.

NIEUWSTIJDINGEN.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 6. Maart. Te Rome is den 22. Februarij eene pauselijke breve uitgevaardigd, door den Kardinaal *Lambruschini* onderteekend, en waarbij in alle bisdommen gebeden voor den beklagenswaardigen toestand der Kerk in Spanje worden voorgeschreven, met belofte van vollen aflaat voor allen die daaraan op de voorgeschrevene wijze deel nemen. Dit schijnt vooral het gevolg te zijn der wet, door den Spaanschen minister van gratie en justitie, den heer *Alonzo*, aan de Cortès voorgelegd, en bij welke onder anderen bepaald wordt dat alle gemeenschap met den H. Stoel, tot het erlangen van geestelijke concessien, behoort te worden afgebroken.

ENGELAND.

LONDEN, den 6. Maart. Men vermaakt zich hier te regt met den bijgeloovigen angst van sommige lieden, die aan de voorspelling van zekeren starrewigchelaar uit het begin der dertiende eeuw hechten, volgens welke deze hoofdstad in Maart van het jaar 1842 door eene aardbeving zou worden verzwolgen. Behalve andere redenen, die het geloof aan zoodanige voorzeggingen verbieden, heeft de ondervinding reeds ten overvloede geleerd hoe bedrogen men daarmede uitkomt.

— Het overlijden des hertogs *van Cleveland* levert een nieuw bewijs van den onmetelijken rijkdom eeniger adelijke Engelsche familien. Zijn oudste zoon, de tegenwoordige Hertog, heeft een vermogen geërfd van tachtig duizend p. st. jaarlijks inkomst; de legaten bedragen twaalfmaal honderd duizend p. st. en de waarde der juweelen en het zilver, onder 't voorgaande niet begrepen, wordt op een millioen geschat. De rijke douairie aan de weduwe des overledenen toegekend, wordt mede niet geschat, doch zal wel evenredig aan het overige zijn. Alleen in de 3 pCt. geconsolideerden bezat de Hertog een millioen tweemaal honderd en vijftig duizend p. st.

NEDERLANDEN.

AMSTERDAM, den 9. Maart. Op den 13. November 1841 is *Cornelis van der Ryden Csz.*, gewoon zee-loods van het loodswezen van de Goedereede en Maas, in die hoedanigheid van de kanaal-loodsboot N°. 7, op de hoogte van de Cingels overgegaan op het Nederl. kofschip *Catharina*, gevoerd door kapt. *M. M. Pott* Jr., voerende de Nederl. vlag van het Collegie Zeemanshoop N°. 206, welk schip met de geheele equipagie, wordt gezegd op den 14. der voornoemde maand op de Oosterbank, totaal te zijn verongelukt. Het bestuur van gezegd Collegie heeft aan de wed. van voormelden loods, te Briele woonachtig, een maandgeld van *zeven guldens* toegekend. De weldadige strekking dier instelling is hieruit op nieuw zigtbaar.

— Het heiwerk voor het nieuwe beursgebouw is eergisteren voltooid. Het getal der palen, waarop het gebouw zal rusten, bedraagt omstreeks 2300, en dat voor de waterleidingen en verlenging der riolen 800. Men vleit zich, dat het metselwerk in dit jaar tot aan den beganen grond zal kunnen worden opgetrokken.

— Sedert 1 November 1840 tot ultimo November 1841 zijn door de zorg der Noord- en Zuid-Hollandsche reddingmaatschappij van de op deze kusten gestrande schepen twintig manschappen der equipagien gered, als: een van het schip *Vrouw Hillechina*, den 17. November 1840 op Vlieland; negen van de stoomboot *la Neva*, den 5. September 1841 te Calandsoog; drie van het schip *la Bonne Mère*, den 18. October van dat jaar op Vlieland, en zeven van het schip *Harmonie*, den 17. November van genoemd jaar te Petten. Be'iragende thans het getal der geredde personen, van de oprigting der maatschappij af, vijfhonderd acht en veertig.

— Zijne Majesteit Koning *Willem Frederik*, Graaf van *Nassau*, en Hare Koninklijke Hoogheid Mevrouw de Prinses *Albert* van Pruisen hebben wederom in dezen winter de gewone giften uitgereikt, ter ondersteuning van behoeftige personen, met brandstoffen, levensmiddelen, kleeding- en liggingstukken, uit welke giften ruim drie honderd huisgezinnen gedurende eenige weken geregeld eene niet geringe uitdeeling ontvangen hebben.

— Wij hebben een berigt ontvangen over twisten, welke te Dragten, in Vriesland, tusschen sommige ingezetenen en den Grietman aldaar bestaan en aanleiding tot dadelijkheden gegeven hebben.

Reeds lang bestond er tusschen vele inwoners van Dragten en omstreken en den heer *Harinxma thoe Sloten*, Grietman van Smallingerland, eene verkeerde verstandhouding. — De Grietman was vroeger gewoon, des avonds te negen ure het tappen van sterke dranken strengelijk te verbieden, en hen, welke dan nog in herbergen gevonden werden, door de politie te laten opschrijven. Eene menigte processen-verbaal werden daardoor gemaakt, en de beschuldigden voor den Regter gedaagd; welke echter allen vrijgesproken zijn. Dit had bij dezen en genen kwaad bloed gezet. Nu ontstond er voor eenigen tijd weder oneenigheid over het luiden der klokken in genoemd vlek, van welk handwerk de Vriezen over het algemeen aartsliefhebbers schijnen te zijn. Getuigen daarvan de menigte kostbare klokken, vooral in de wouden van die Provincie. — Thans heeft men klokhuizen met klokken te Noorder- en insgelijks te Zuider-Dragten. Toen men in dit bloeijende vlek nog twee Gereformeerde kerken had, luidde men de noorder-klokken des Zaturdags avonds, als daar den volgende morgen zoude geleeraard worden en omgekeerd. Vele ingezetenen willen dit gelui volstrekt aan den gang houden, hetwelk de Grietman daarentegen met geweld wilde te keer gaan. Hij liet de klokken uit de noorder-klokhuizen en de klepels uit de zuider-klokken wegnemen. Nu klom men naar boven en hieuw met hamers tegen de randen der klokken. — *Hier hoorde men dus een klokje luiden en wist niet waar de klepel hing.* De politie wilde dit op order van den Grietman beletten; doch vruchteloos. Zaturdag avond, 26 Februarij ll., kwamen daarop velen, ja! honderden bijeen, sloegen de glazen van den Burgt, door den Grietman bewoond, aan stukken en vernielden het hek voor dit gebouw. Vroeger had men reeds het zomer-huis geplunderd. — Het gevolg van deze ongeregeldheden is geweest, dat op Zondag, den 27 ll., de heeren *Boeles*, regter van instructie, en *L. Adema*, officier van justitie, des avonds te vijf ure met vier politiedienaars, van het Heereveen, te Dragten zijn aangekomen, om onderzoek naar deze zaak te doen. Vervolgens zijn er 52 soldaten uit Leeuwarden, onder bevel van eenen officier, te Dragten gearriveerd. Dezelve zijn bij de burgers ingekwartierd, en men heeft gelukkig niet meer van verdere dadelijkheden gehoord. » Mogt dit," aldus luidt het slot van het ons toegezonden berigt, » aan overheden leeren, hoe noodig het is, zich de liefde en het vertrouwen hunner onderdanen te verwerven, en mogt het anderen leeren, niet onbedachtzaam daden te doen, waardoor velen, zoo wel overheden al onderdanen, in ongeluk gedompeld kunnen worden." De uitkomst zal leeren, wat het gevolg hiervan zal zijn.

— Men schrijft uit Leijden: Een vreesselijk ongeluk heeft hier plaats gehad. Een schoenmaker heeft bij vergissing een glaasje vitriool in plaats van jenever geledigd, en heeft denzelfden dag, onder de hevigste pijnen, die hem van het hoofd tot de voeten zwart deden worden, en gelijk een worm langs den grond kruipende, den adem uitgeblazen.

BATH, den 9. Maart. Den 5 dezer omstreeks 5½ uur kwam de Nedl. statiepoonschuit gevoerd door *Hendrik van Maaren* van Sluis, geladen met Gerst van Retranchement (Provinc. Zeeland) bestemd naar Antwerpen, alhier ter reede opzeilen, toen eensklaps het schip hevig stootte tegen het in dato 4 December 1840, te midden in het vaarwater op de reede gezonken schip, ('t welke op het oogenblik dat hij kwam aanzeilen ondergevloeid en geheel onzigtbaar zijnde van hoegenaamd geen de minste teekens of bakens was voorzien,) met dat ongelukkig gevolg dat genoemde poonschuit daardoor een gat onder in zijn boeg bekwam, en langzaam begon te zinken. De schipper en knecht de gevaarlijke toestand waarin zij verkeerden bemerkende, riepen tegelijk om hulp aan de sloep van de ambulanten Recherche te water gestationeerd te Bath, welke zich op dat oogenblik in hunne nabijheid bevond om de ter reede liggende schepen te visiteren; gemelde sloep kwam dadelijk te hulp, waarin zich de heer visiteur *W. G. Pastoor*, de matroozen *Jacobus Kuipers*, *Adam Adamse*, *Marinus Dronkers*, *Johannis Dommisse* en *Daniel van Hoepen*, bevonden; ook eenige schippers van de op de reede liggende schepen kwamen mede te hulp en het gelukte hun na veel moeite en inspanning het schip zoo na immer mogelijk uit het diep vaarwater naar den wal te werken, ten einde zoo veel van schip en lading te redden als mogelijk was.

Waarop men dadelijk begon de lading in een ter hulp toegeschoten ligter over te slaan, en nadat zij ongeveer 40 mudden gerst (nog droog) gered hadden, zonk het schip plotseling naar den grond, zoodat er niets meer van 't schip dan, de voor- en achtersteven te zien was, de schipper en knecht gingen bij de ligter over en de andere helpende menschenvrienden verlieten mede de plaats des noods. Om een uur 's nachts tusschen 5 en 6 Maart kwam het dek bloot en begon men de lading in nog twee andere ligters die met het noodige werkvolk aangekomen waren over te slaan en nadat zij den geheelen nacht overgeslagen en gepompt hadden, kregen zij het schip en pompbuis digt en te half twaalf ure kwam het schip zonder verdere ongelukken in de haven om weder gerepareerd te worden.

Het ware te wenschen vooral in het belang van den koophandel, dat de administratie met de betonning en bebaking belast, meergemeld wrak geheel weg ruimde of ten minste van de noodige tonnen of baken voorzag, om indien het wrak ondergevloeid en voor de aankomende zeilende schippers onzigtbaar is er geen gevaar zoude zijn indien de wind het toeliet hetzelve mis te loopen.

Gemelde schipper *Hendrik van Maaren* is na gisteren zijne natte lading wederom ingenomen te hebben heden morgen naar zijne bestemming vertrokken.

— In de *Mémorial de Rouen* leest men: » Eene dwaze weddingschap heeft te St. André de dood van een meisje van 18 jaren veroorzaakt. Bij een' maaltijd was men vrolijk en zwetste over het drinken. *Reine Follard* wilde voor de gasten niet onder doen, en ging eene weddingschap aan, om, even als zij, drie glazen brandewijn achter een te ledigen. Zij won de weddingschap, doch had weinig genot van die zegepraal. Naauwelijks heeft zij het laatste glas ledig, of zij kreeg stuip op stuip en stierf in de armen van de gasten, die te laat hunne onvoorzigtigheid beklaagden.

VLISSINGEN, den 12. Maart. Wij hebben het genoegen de navolgende recensie, op de door onzen stadgenoot den heer *A. Ruysch* vervaardigde en ten voordeele der alhier bestaande Werk-Inrigting voor Behoeftige arbeiders uitgegeven Drama, voorkomende in het Handelsblad van den 7 dezer, N°. 3223, tweede editie, in deszelfs geheel over te nemen. Wij twijfelen niet, of die overneming zal velen onzer stadgenooten aangenaam zijn.

ALBRECHT VAN BEYEREN, *Graaf van Holland, of de St. Mauritiusdag* (1389), *oorspronkelyk Geschiedkundig Drama in* 5 *bedryven*, *door* A. RUYSCH, *uitgegeven ten voordeele der Werk-Inrigting voor behoeftige arbeidslieden te Vlissingen. — Vlisssingen, by* P. C. VERHOEFF, 1841.

Het onderwerp van dit drama is reeds op verschillende wijzen en in onderscheiden vormen, en ook voor het tooneel bewerkt geworden. De redenen, waarom verscheiden onzer dichters deze stof gekozen hebben, liggen niet alleen in de romantische belangrijkheid van dezelve, maar ook in de schaarschheid van soortgelijke, voor de romantische poëzij en voor de tooneeldichtkunst geëigende gebeurtenissen en katastrophen in de geschiedenis van ons vaderland. Daarbij komt nog, dat onze geschiedboeken, de onderhavige daadzaak slechts met weinige trekken schetsen, en dus aan de verbeeldingskracht der dichters een ruim veld overlaten, om dezelve naar hunne wijze van zien en gevoelen te stofferen, de kleuren te mengen, en de schilderij te ordonneren en op te smukken. De wijze, waarop de Heer Ruijsch zich de nadere omstandigheden dezer gebeurtenis heeft voorgesteld, hoe hij dezelve opgevat en bewerkt heeft, kunnen wij over het algemeen volmondig goedkeuren. De eenvoudig aangelegde intrigue loopt over den worstelstrijd tusschen de Hoeksche Edelen en Aleida van Poelgeest, Albrechts minnares; en eindigd met den ondergang der laatstgenoemde, terwijl de episodische gebeurtenissen zich natuurlijk en onafscheidbaar aan de hoofddaad aansluiten. De expositie geschiedt niet door een dor verhaal van het vroeger gebeurde, maar met haar begint al dadelijk de handeling. De Hoeksche Edelen, benevens graaf Willem van Oostervant, Albrechts zoon, gebelgd over de ongunst, waarin zij door toedoen van Aleida bij den hertog staan, beramen de middelen van list en geweld om haar van het hof te verwijderen of uit den weg te ruimen. Aleida, het hagchelijke van hare toestand gevoelende, en tevens door berouw en een' onheilspellende droom gefolteerd, is voornemens hare zoo duur verworven heerschappij op te geven, maar wordt door Arkel, het hoofd de kabeljaauwsche partij, die haar tot een werktuig ter zijner verheffing heeft weten te vormen, overgehaald; en zij besluit te volharden, om een door de Hoekschen gesmeed, en door haar ontdekt landverraad aan den Hertog mede te deelen; hetwelk in eene luisterrijke vergadering geschiedt, en de dadelijke gevangenneming der Hoekschen ten gevolge heeft. Intusschen haalt Oostervant door smeekingen en het voorspiegelen van dreigende gevaren den wankelmoedigen vorst over, de boeijen der Edelen te slaken, en Aleida vooreerst van zich te verwijderen. Deze verontwaardigd over zulk eene wankelmoedigheid in haren vorstelijken minnaar, en op nieuw tot inkeer gekomen, wordt thans te vergeefs door Arkel tot pogingen, om haar gezag weder te vestigen, aangespoord; onder geleide van haren neef Kuser, 's Hertogs gunsteling, en haar met eene romantische liefde toegedaan, verlaat zij het hof, om in het kasteel Hoogmada eene veilige schuilplaats te zoeken, vooraf wenscht zij echter nog Poelgeest, de verrukkelijke verblijfplaats van hare schuldelooze jeugd, te bezoeken. De Hoekschen, zich niet met hare blootc verwijdering te vreden stellende, en niet zonder grond van des Hertogs weifelmoedigheid eenen andermaligen ommekeer van zaken vreezende, achtervolgen en achterhalen haar te Poelgeest, en berooven haar, benevens Kuser, van het leven. Dat de dichter zich omtrent de waarschijnlijke toedragt van daadzaken eenige vrijheden veroorloofd heeft, houden wij hem gaarne

ten goede; een tooneelstuk behoeft geen geschiedkundig leerboek te zijn.

Wat de bewerking van dit wel aangelegde plan betreft, zoo is de expositie, ofschoon al dadelijk de handeling opvattende, duidelijk en laat over de situatien en karakters aller hoofdpersonen geene onzekerheid over. De verwikkelingen, rijk in aaneengeschakelde afwisselende gebeurtenissen, ontspruit als van zelve uit de wankelmoedigheid van den Hertog, de weifeling der berouwgevoelenden Aleida, en den woedenden haat der edelen; en deze drijveren zijn het ook, die de ontknooping voorbereiden. Wij voor ons, zijn van meening, dat de catastrophe zich al te vroeg doet gevoelen en vermoeden, en dat dezelve, bijaldien Aleida meer eerzucht en volharding getoond, en zich tot het laatste toe in hare magt had staande gehouden, verrassender en belangwekkender zoude geweest zijn. Welligt heeft de dichter het inzigt gehad, het karakter en gedrag van Aleida te verzachten en eenigzins te verontschuldigen, en door de deelnemende belangstelling die haar berouw opwekt, onze smart over haren ondergang te verheffen. Als zoodanig beschouwd kunnen wij aan de ontknooping zoo als zij daar is, onze goedkeuring niet weigeren.

Onder de karakters der handelende personen is dat van Albrecht wat al te weinig ontwikkeld. Althans zal men verwachten, de personnadje, van welke het drama zijn titel ontleent, bij meerder gelegenheden te zien optreden en handelen dan hier geschiedt; slechts in het 3. bedrijf verschijnt hij ten tooneele, en daar geeft hij blijken van eenen karaktertrek, welken hem de geschiedenis ontzegt, te weten van zielskracht en vasten moed. Van zijne wankelmoedigheid, een der sterkste hefboomen der handeling, hoort men slechts spreken, en merkt men er de gevolgen van op. Wij vermoeden, dat eene zekere kieschheid, den dichter weerhouden heeft, om de zwakheden van dien vorst, welke zich in geheime gesprekken met zijne minnares en met zijnen zoon hadden moeten verraden, niet aan het oog van het publiek bloot te stellen. De hatelijke inborst der Hollandsche edelen is daarentegen wat al te scherp geschetst. Wij zien en hooren de Hoeksche Heeren Montfoort, Polanen, Duivenvoorde, Heemstede en Asperen zich aan de hevigste uitbarstingen van woede en wraakzucht overgeven; niets is hun heilig, elk middel, hoe snood en schandelijk, is hun tot het bereiken van hun doel welkom; terwijl Arkel zich door geweldenarij, list, vrekkigheid en wreedheid verfoeijelijk maakt, wordt er geen greintje van deugdelijke hoedanigheden en ede le grondbeginselen noch in hunne daden noch in hunne woorden gevonden. Eene zoodanige kleuring is gewis wat al te hard, en al dragen ook de tijden van het vuistregt overvloedig sporen van onregtvaardigheid en geweldenarij, zoo bedorven als de Hollandsche adel in de voornoemde representanten voorgesteld wordt, zoo geheel ontdaan van alle gevoel van eer en menschelijkheid kunnen wij hem niet veronderstellen toenmaals geweest te zijn. Overigens zijn de onderhavige karakterschetsen voor de theatrale uitwerking berekend, en zullen hun doel niet missen, evenmin als die van twee handlangers der Hoekschen; Rudolph van Haarlem en Hugo de Bloote, die zich als volmaakte bandieten voordoen. Oostervant is zachter en behagelijker geteekend; haat de zwakheden van den Hertog, maar bemint en eerbiedigt hem als vader; hij heult met onwaardige Hooksche Edelen, omdat zij in het hem aangedaan ongelijk deelen, en een doel met hem beoogen, maar hij verfoeit hun gedrag en hunne inzigten; hij haat Aleida, maar tracht haar slechts te verwijderen en haar leven te sparen.

Even zoo als het karakter van Aleida, is ook dat van allen, welke haar belangen opregt zijn toegedaan, met zachtere en aangenamere kleuren geschilderd. Gevoeligheid, moed en trouwe gehechtheid aan haar, zijn de hoofdtrekken in haren neef Kuser, in hare staatjuffers en vriendinnen Bertha, Ada en Maria, in de slotbewaarster Zolanda en in Albrecht's hofnar Blasius, welke laatstgenoemde aan onversaagdheid en trouw schranderheid en geestigheid paart. Overigens contrasteren de leden der twee partijen, te weten de vrienden en de vijanden van Aleida, wat al te zeer, terwijl in hunne karakters onderling te weinig afwijking of verschil gevonden wordt. Wij gelooven, dat eene wijziging in beide gevallen de uitwerking van het drama zoude verhoogd hebben.

In den dialoog vindt men een rijkdom van beelden, figuren en leenspreuken, eene kracht en schakering van uitdrukkingen, waardoor het werk eene bijzondere belangrijkheid en de vertooner de schoonste aanleiding verkrijgt, den geheelen omvang zijner stem met menigvuldige afwisseling te doorloopen, en geheel zijn pantomimisch vermogen ten toon te spreiden. Evenwel valt op taal en stijl nog al iets aan te merken. Des dichters naauwgezetheid om zijne personen volgens derzelver karakters naar waarheid te doen spreken verleidde hem, aan de Edelen en dezelver handlangers gedurig ruwe en woeste uitdrukkingen in den mond te leggen. Nog onbehagelijker klinkt het voortdurende zweren of bevestigen bij den een of andere heilige. Vervolgens heeft de zucht naar keurigheid van stijl den dichter eenen overvloed van beelden en vergelijkingen doen vergaderen, die den schijn van gezochtheid doet geboren worden. Dezelfde aanmerking geldt omtrent de kwinkslagen en rijmpjes van den hofnar, onder welke intusschen vrij geestige en toepasselijke gevonden worden.

De slotsom van deze onze beschouwing is, dat het onderhavige drama de dubbele belangstelling onzer tooneelkunst-minnende landgenooten verdient, vooral in een tijdperk, waar de vaderlandsche tooneelletterkunde zoo verwaarloosd wordt. Het ware wenschelijk, dat de heer Ruysch, die in dit zoowel als in zijne voorgaande werken zoo veel aanleg voor de tooneeldichtkunst verraadt, in eene stad woonde, alwaar hij dikwerf een goed tooneel zou kunnen bezoeken; zulks toch wakkert den schrijflust aan, geeft een helder doorzigt en tevens nuttige wenken en voorbeelden aan de hand, wekt de verbeeldingskracht op en verrijkt het verstand, meer dan het bloote lezen van tooneelwerken kan doen. Niet minder is het voor de kunst te beklagen, dat hij, door beroepsbezigheden geboeid, slechts weinige snipperuren aan het scheppen van nieuwe kunstgewrochten kan besteden.

Intusschen verdient de heer Ruysch een' dubbelen lof, een' dubbelen dank voor het geschenk van deze zijne lettervrucht, daar hij de opbrengst van derzelver uitgave tot een zoo weldadig doel doet strekken, gelijk in den titel vermeld staat. Deze zijne zucht, om voor zijn land en zijne landgenooten nuttig te zijn, hebben wij reeds meermalen gelegenheid gehad op te merken. Zoo herinneren wij ons nog, dat in de jaren 1830 en 31 van hem met bijzondere lof gewaagd werd, als zijnde bijzonder werkzaam geweest in het redden, verzorgen en verkwikken der verdedigers van ons vaderland. Zoo had ook de, helaas! te vroeg overleden uitvinder van kunstledematen Freit, te Vlissingen, aan hem zijne opkomst en bekendwording te danken. Dat het standbeeld van onzen zeeheld de Ruiter, mede aldaar opgerigt is geworden, gelooven wij ook ten deele aan zijnen ijver en aan zijne bemoeijingen als lid der commissie ten dien behoeve, alsmede aan de aanzienlijke bijdrage, voortgesproten uit de uitgave van zijn Drama Moederliefde en Heldenmoed, te moeten toeschrijven. Het is ons aangenaam, dusdanige trekken van belangloozen ijver voor het algemeen welzijn in het licht te stellen; de taak van het lands bestuur is, het oog er op te vestigen, dezelve door openbare onderscheiding te beloonen, en aan zulke verdienstelijke mannen eenen werkkring aan te wijzen, waarin zij aan die lofwaardige zucht, het vaderland van dienst te zijn, nog ruimer konden voldoen.

INGEZONDEN STUKKEN.

'S GRAVENHAGE, Maart 1842.

Toen PLATO, van het spreekgestoelte, de mensch als een vederloos, tweevoetig dier definitieerde, trad de snaaksche DIOGENES de academie binnen, haalde een onder zijn mantel verborgen, geplukten haan te voorschijn, en hem der vergadering *toonende*, riep hij daarbij uit: *« ziedaar « de mensch van* PLATO!"

Van onder den mantel der verkeerde schaamte, worden ook hier te voorschijn gebragt, en aan jeder godsdienstig en redelijk denkende Israëliet *aanschouwelyk gemaakt*, de navolgende pioetim-plaatsen:

a. « Mijn vriend, Hij wordt onder ontelbare miriaden « hooggeloofd; Zijn *hoofd* is gekroond, Zijn rijdgespan in « de hemelruimte, Zijne *oogen*, als duivenoogen, dringen « door het alverborgene, Zijne *wangen*, als bloemperken, « in zoete geuren, liefelijk opbloeijend, Zijne *handen* « uitgestrekt, om welgemeende gebeden op te nemen, « Zijne *schenkels* opgeheven, om hoogmoedig te vertrappen, Zijn *verhemelte*, zoetigheden, verlustigende verklaringen en leerstellingen, etc., etc., etc." (1)

b. « Ik wil hen vergaderen, de zonen des mans, die « gezegend werd met den *dauw*; met hen vereenigd, wil « ik smeeken om den *dauw*; wil ik in deze groote ge« meente verkondigen, de herinneringen van den magtigen » *dauw*; ik smeek voor het aangezigt mijns Scheppers, « steunend op de woorden zijner leer, vloeijend als de « *dauw*; met open mond wil ik smeeken, om den *dauw*; « met de uitdrukking mijner tale, Hem overreden tot den « *dauw*; o, mogt ik in het ordenen mijner bede, Hem « welbehagelijk zijn als de droppelen van den *dauw*; mogt « in mijn nadertreden, mijne bede verrijzen, rein als de « neergezegene *dauw*; eenmaal was tusschen Hem en mij, « ten openlijk teeken, de *dauw*; Hij openbaarde zich voor « alle natien, als een verteerend vuur, doch voor mij als « een zachten *dauw*; reeds van voormaals, gaf Hij mij de « toezegging, om mij steeds te zijn een milden *dauw*; en « zelfs toen Hij glansrijk mij, op mijne deur kloppend, « verscheen, was zijn hoofd vol van *dauw*." (2)

c. « Gaat heen en merkt het op;
« Den Koning in zijne schoonheid gekroond.
« Ja gij zijt schoon;
« Die in rust den buit verdeeld.
» Uwe tanden;
« Voor het uitspreken van het algemeene en bijzondere
« geeigend.
« Als een purpersnoer;
« Zoo uwe lippen, als zij Hem lof zingen
« Als Davids burgt;
« Door verhevene grondvesten hoogverheven,
« Zoo ook gij." (3)

d., doch voor ditmaal genoeg;

en vervolgens, in geen' cinieken overmoed, maar met het diepste gevoel van smart en leedzijn, aan den geachten Heer E. J. vragen: hoe ZEd., met het aantasten van dergelijke spoorlooze ongerijmdheden, welke de glorie verkorten van Hem, die het oor geschapen heeft, *het wezen der godsdienst*, gekwetst acht? hoe ZEd. het afschaffen dezer, minstens door het gebruik, sedert onheugelijken tijd gewettigde gebeden, aan welker inlassching men te zeer gewoon zoude zijn, en welker indrukwekkende waarde, de eeredienst luister bijzet, als gewaagd beschouwd? hoe ZEd. kan vermeenen, dat er slechts enkele dezer pioetim zijn, die moeijelijk te verstaan, misschien, NB. *misschien*, door meer eenvoudig gestelde, de GELEGENHEIDSOORZAAK aanduidende, konden vervangen worden? hoe ZEd., die wij volstrekt, noch zaakkennis noch schranderheid en doorzigt, willen ontzeggen, niet zonneklaar inziet, dat, om den Israëliet, voor verdere verveeling van en onverschilligheid *voor* gods- en eer dienst te bewaren, er geen meer afdoende maatregelen te kiezen zouden zijn, dan de pioetim, van den kansel af te keuren, en ze langzamerhand, aan de vergetelheid ten offer te brengen; een lot dat, zoo als ZEd. niet onbekend zal zijn, reeds aan eenige harer zusteren, is te beurt gevallen? en hoe ZEd. die honderdmaal genoemde pioetim, als citadellen der Israëlitische eeredienst aanmerkt, die met de alvernielende kracht van monster-mortieren, zouden aangevallen zijn? Den wezenlijk godsdienstigen man, die zijne pligten kent en naleeft, die, waar hij zich ook bevindt, behoefte aan orde en regelmatigheid gevoelt, hebben zij, sedert eene reeks van jaren, niets dan ergernis ingeboezemd. De teregt gelaakte wanorde in de synagogen der Hoogduitsche joden, vindt haren oorsprong niet, in de onkunde omtrent godsdienstige verpligtingen, ten zij ge het geheele wezen der kerkdienst en liturgie, met revelatie en doctrinalisatie omslingert, en beide met godsdienstige verpligtingen verwart, maar in de onverstaanbaarheid, langdurigheid en onzin van veel gebeden, die geen den minsten invloed op het gemoed oefenen. Aandacht, godsvereering en plegtstatigheid, moeten in Godes tempel *voorzitten*, en stichting, gemoedsverheffing en aanbidding voortbrengen; tot dit doeleinde leide het woord aldaar gevoerd, de lofzangen en de gebeden; die der groote synagogen mogen, door alle tijden, door alle eeuwen, wel tot model gekozen worden.

Wenschelijk ware het overigens, dat de Rotterdamsche Commissie, waarvan het personeel, met het hoogste [...] leid, schijnt gekozen te zijn, zich er op toelegde, [...] juste milieu te vinden, tusschen het afschaffen en bij[...] houden, van hetgeen al en niet, met de geldelijke [...] komsten der gemeente in betrekking staat; en dat zij ni[...] mer vergete, dat ieder nadeel, aan de kas der eeredie[...] toegebragt, voor verre het grootste gedeelte, van d[...] zoogenaamden burger- of middelstand, bij wijze van [...] hooge contributie, zal moeten worden verhaald. Wa[...] neer er geen juste milieu denkbaar is, ten einde het i[...] tellectuële deel der eeredienst te verbeteren, *en daar[...] zal men nimmer geraken*, waarvoor dient het dan, all[...] de hand der sloping te leggen aan de financien, en [...] grondzuilen van het ligchaam te bedreigen? De Misch[...] bijrach en de Mitzwos zijn bij het lezen der *Thora* [...] gelast, even als de pioetim bij de *kedusscha*; die zeg[...] spreuken en het waarnemen der ceremonien, zijn m[...] door een langdurig gebruik gewettigd; ook zij heb[...] voorstanders; ook zij boezemen godsdienstige belangst[...] ling, waarde en eerbied in; waarom toch zou de Co[...] missie zich er aan vergrijpen? waarlijk indien dit [...] *eenige* resultaat harer verrigtingen zoude zijn, dan beh[...] de de kerkeraad onmiddelijk tot hare ontbinding over[...] gaan, want, *beter is het niets te doen, dan onregt* [...] doen.

P. V. W.

(1.) Vergelijk hiermede het 3e geloofsartikel der Joodsche godsdienst:

» Geen ligchaam vat zijn geest, geen vorm besluit zijn we» zen; niets dat zijn' heiligheid ooit evenaren kon."

(2.) De HONDERD EEN EN DERTIG strophen dezer pioet, meestendeels van vijf tot zeven woorden zamengesteld, eindigende alle met DAUW, in het hebreeuwsch TAL genaamd.

(3.) Het legio der in ( ) in den tekst gelaschte verklaringswoorden, hebben wij niet opgenomen; doch mogen wij niet in stilzwijgen voorbij gaan, dat de schriftgeleerden, bij Gods tanden vergeleken worden!

O, égarements de l'esprit humain!!

MENGELINGEN.

Wordt te koop aangeboden:

I. Eene splinter-nieuwe uitvinding van een allezins u[...] muntend stoomwerktuig ter vervaardiging van linten, [...] derordes, eikenkroonen, snuifdoozen, ringen, des noo[...] leeuwen en adelaars, en wat al verder mogt gesch[...] zijn tot nieuwejaars- en andere geschenken aan *enfa[...] chéris* van heeren burgemeesters, gouverneurs en [...] nisters, enz. enz. enz.

II. Eene in het oneindige gecompliceerde en voor [...] oningewijde geheel onbegrijpelijke filtreer-machine voor [...] regtstreeksche verkiezingen, eindeloos omslagtiger dan [...] thans bestaande en gerenommeerde, uitermate gesch[...] om te leiden tot onoplosbare verwarring en confusies;

III. Eene sublieme handleiding tot het vangen, t[...] men, en kosteloos onderhouden van Barbarijsche en [...] derlandsche leeuwen, mitsgaders knippen, strikken, [...] len, knijptangen, halsbanden, kettingen, zweepen, h[...] ken en verder toebehooren, alles tot de civielste prijze[...] tegen contante betaling. — Hierop reflecterende gelieve m[...] zich te adresseren met franco-brieven, onder de lette[...] van het *abé*, aan het bureau dezer courant. *(Arnh. C.)*

Men leest in den *Courier de la Gironde* van een jo[...] man, die door 't inbijten van eene druivepit in eene h[...] kies, razende pijnen leed. De pit was zoo diep in d[...] bedorven wortel ingezonken, dat geen dentist in staat w[...] dezelve uit te ligten. Na veel lijdens begonnen de pijn[...] allengs af te nemen, en ten laatste was pit en pijn v[...] geten, tot dat zich onlangs, 18 maanden na het voorv[...] een puistje niet grooter dan een speldeknop, op het ta[...] vleesch vertoonde, waaruit thans tot verwondering [...] de plantkundigen uit den omtrek, een klein wijngaar[...] ontspruit. *(J. de la H.)*

MIDDENPRIJZEN

van de volgende Artikelen te MIDDELBURG,

10 Maart 1842.

De Nederlandsche mudde.		De Nederlandsche mudde.	
Oude Walch. Tarwe	f 10.50	Boekweit	f 7.[...]
Nieuwe dito	« 9.60	Zomergarst	« 5.[...]
Oude Zeeuwsche dito	« 10.25	Winter Garst	« 4[...]
N. Zeeuwsche dito	« 9.50	W. Witte Boonen	« 11.[...]
O. Zeeuwsche Rogge	« 7.30	W. Bruine dito	« 12.[...]
N. dito	« 5.80	W. Paardenboonen	« 6.[...]
W. Groene Erwten	« 8.50	Raapolie	f 58.00 p. va[...]
W. Witte dito	« 7.50	Patentolie	« 60.50 « [...]
Koolzaad	«	Lijnolie	« 44.00 « [...]
Z. dito	«	Raapkoeken	f 00.00 de 1040 [...]
Haver	« 3.00	Lijnkoeken	« 10.00 « 100 [...]

Tarwenbrood het Ned. Pond 19 cent. Masteluinbrood 17 ce[...] Roggenbrood 15 cent.

ZEETIJDINGEN.

VLISSINGEN, den 12 Maart. Sedert den 10 dezer zijn all[...] ter reede gekomen:

Voor Antwerpen bestemd:

Dauntless, J. H. Schepherd, Batavia, suiker en koffij; [...] Soho, T. Whitcombe, Londen, stukgoederen en passagiers; [...] Rose, F. Lane, St. Domingo, koffij; Yeomaun, R. Goodi[...] Charleston, katoen en rijst.

Voor Whitehaven bestemd:

Ann Wise, R. Dixon, Rotterdam, ballast.

Voor Gend bestemd:

Dorothea, E. Dierks, Bremen, haver.

Met avarij uit zee teruggekomen: de Windhond, E. Lan[...] tee, welke den 7 dezer van hier is uitgezeild.

ADVERTENTIEN.

Te Vlissingen, bij A. W. VAN BIEREN.